

Van een wandeling door Amsterdam met de historisch bouwkundige H.J. Zantkuijl zullen je schoenzolen niet verslijten. Schaduwen, half-schaduwen en onderbroken schaduwen, genoeg om bij stil te staan.

"AANDACHT KOST NIETS"

Op een gevelsteen aan de hoek van de Keizersgracht en de Leliegracht in Amsterdam staat een zandloper afgebeeld. Daarboven een naam tussen twee jaartallen: 1953 Zantkuyl 1989. "Dat is mijn gevelsteen", zegt dr. H.J. Zantkuijl. "Die heb ik kado gekregen bij mijn afscheid van Monumentenzorg."

Hij wijst erop dat onder de zandloper bergjes zand liggen, in plaats van een kuil. Maar belangrijker is dat er rond de voorstelling een sierlijke kroonlijst loopt, die er een lichte schaduw langs werpt. Daar is het hem altijd om te doen geweest: het spel van licht en schaduw in de architectuur. De meesterlijke beheersing ervan, die zesduizend jaar lang van menig bouwwerk een feest maakte en die we nu zijn kwijtgeraakt.

Hij stapt naar achteren en wijst omhoog, naar de kroonlijsten onder de dakgoten. Bolle vormen, holle vormen, schaduwen, halfschaduwen en onderbroken schaduwen, of juist - "tak tak tak" - ritmische steunbalkjes. Zelfs met de schaduw die ontstaat door weerkaatsing van licht

wordt gespeeld. En niet alleen aan de kroonlijst, ook beneden aan de gevel.

Hij wijst op een fraai versierde voordeur: "De vreugde van de bewoner straalt hier naar buiten. Daar geniet je van als je erlangs loopt. Vergelijk dat eens met een moderne flatwijk. Daar loop je langs fietsenboxen met lege verfblikjes voor het raam en de kapotte regenpijpen erlangs. We gunnen onszelf het festijn niet meer. Kijk eens naar die trap!"

Trede

Zantkuijl houdt stil om een uitleg te geven. Een vriendelijke man die prijst en veroordeelt op eenzelfde rustige toon. Hij draagt een lange regenjas, gemakkelijke schoenen, een artistieke baret en een handige leren tas. Als bouwkundige in dienst van Monumentenzorg deed hij onderzoek naar de geschiedenis van het woonhuis in Amsterdam. Voor de zorgvuldig vastgelegde resultaten werd hem in Delft, waar hij ook college gaf, de doctorstitel verleend. "Gebouwen leert men kennen door te kijken", luidt de laatste stelling bij